

RÄDDNINGSTJÄNSTEN SKÅNEMITT

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Vårt ärendenummer: 2021-000248

Ert ärendenummer: 2021-11533

Svar till MSB, Begäran om information avseende kommunens arbete enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Räddningstjänsten Skånemitt (RSM) har mottagit en skrivelse från Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, gällande iakttagelser av de uppgifter som räddningstjänsten har lämnat vid årsuppföljning LSO för 2019 samt 2020.

MSB har meddelat att iakttagelser gjorts gällande tre punkter av RSM:s årsuppföljning:

- LSO 5 kap 1 § Kommunens tillsyn – Föreläggande
- LSO 3 kap 4 § Rengöring och brandskyddskontroll – Fristuppfyllnad brandskyddskontroll
- LSO 3 kap 4 § Rengöring och brandskyddskontroll – Föreläggande och säkerställande av rättelse.

Gällande punkt två, *LSO 3 kap 4 § Rengöring och brandskyddskontroll - Fristuppfyllnad brandskyddskontroll*, har ingen beskrivning av iakttagelserna lämnats av MSB. RSM har därför inga synpunkter att delge för den punkten.

LSO 5 kap 1 § Kommunens Tillsyn – Föreläggande

MSB har observerat att av 122 inrapporterade tillsyner har 74 av dem resulterat i någon form av krav på rättelse hos den enskilde. Vid dessa ärenden har föreläggande använts vid ett tillfälle.

RSM strävar idag efter att arbeta med tillsynsärenden i flera steg. Efter ett tillsynsbesök skrivs först ett protokoll, en tjänsteanteckning, snarast efter besöket. I denna redovisas vad som noterats och diskuterats under besöket, så kallade minnesanteckningar. I dagsläget finns två registreringsalternativ i Daedalos efter ett tillsynsbesök – "Tillsyn med anmärkning" samt "Tillsyn utan anmärkning". De olika alternativen ger olika protokoll att använda. Tillsyn utan anmärkning används om inga brister eller noteringar har gjorts under tillsynen. Tillsyner som har haft någon typ av notering registreras som "Tillsyn med anmärkning", oavsett om brandskyddet bedömts vara skäligt eller ej.

Finns ingen anmärkning avskrivs ärendet direkt och protokoll utan anmärkning samt avskrivningsbeslut meddelas till fastighetsägaren/verksamhetsutövaren. Finns det noteringar i protokollet som bedöms som mindre allvarliga, så att brandskyddet ändå bedöms vara skäligt, ska noteringen i protokollet tillsammans med avskrivningsbeslut meddelas.

Bedöms anmärkningarna vara så pass allvarliga att brandskyddet är oskäligt, ska detta meddelas till fastighetsägare/nyttjanderättshavare. Då tilldelas ett protokoll med samtliga

RÄDDNINGSTJÄNSTEN SKÅNEMITT

noteringar som gjorts och därefter ett övervägande av beslut, som förtydligar precis vilka brister och åtgärder som RSM överväger att besluta om. Efter kommunikationen ges tid för synpunkter, vanligtvis tre veckor, och om inga synpunkter av betydelse har inkommit samt om inga åtgärder har påbörjats ska föreläggande eller förbud läggas enligt utförd kommunikation. RSM:s nuvarande tillsynsprocess beskrivs noggrannare i organisationens styrdokument för tillsynsprocessen. Denna upprättades i januari 2021 och bifogas till denna skrivelse.

RSM har identifierat flera olika orsaker till den inrapporterade informationen:

- Tolkningar av enkätfrågornas syftning har medfört att inrapporterad data är delvis missvisande.
- Vid flera tillsynsärenden har föreläggande varit obehövligt, då fastighetsägare alternativt verksamhetsutövare självmant har utfört åtgärder snarast efter tillsynsbesöket.
- Räddningstjänsten har historiskt sett främst använt andra verktyg än föreläggande för att uppnå rättelse vid funna brister.
- RSM har under några års tid fram till 2020 haft vakanser på förebyggandesidan.

Tolkning av enkätfrågor

Vid årsuppföljningarna för 2019 och 2020 har RSM tolkat frågan "Hur många av de tillsynsbesök som genomfördes under 2019/2020 har medfört krav på åtgärder för att leva upp till kravet på ett skäligt brandskydd?" på ett sätt som har medfört fler antal besök har registrerats.

Som beskrivits tidigare har tillsynsför rättaren två registreringsval efter tillsynsbesöket – "Tillsyn med anmärkning" samt "tillsyn utan anmärkning". Vid flera tillsyner kan små brister eller noteringar finnas som tillsynsför rättaren vill förmedla, men som inte är så pass allvarliga att brandskyddet är oskäligt. Alla tillsyner som har haft någon typ av notering registreras som "Tillsyn med anmärkning", oavsett om brandskyddet bedömts vara skäligt eller ej. Vid registreringarna till årsuppföljningarna 2019 och 2020 har per automatik samtliga tillsyner som registrerats som "Tillsyn med anmärkning" använts för att besvara den aktuella frågan i uppföljningen. RSM har insett att detta ger en felaktig bild av verksamheten, eftersom en del av dessa tillsyner har bedömts ha ett skäligt brandskydd och inga krav på åtgärder har ställts.

Föreläggande varit obehövligt

RSM upplever ofta att fastighetsägare/nyttjanderättshavare redan under tillsynsbesöket förstår problematiken som kan finnas med vissa brister och att de därför självmant väljer att åtgärda dessa direkt efter tillsyn. Under besöket strävar vi efter att ha god kommunikation med de inblandade personerna, för att förtydliga vårt ställningstagande gällande brandskyddet. Handläggaren ska också förklara hur processen efter besöket går till med tjänsteanteckning och eventuellt föreläggande/förbud. I dessa fall där åtgärder vidtas omedelbart går handläggaren inte vidare till lett föreläggande, eftersom myndighetsutövning inte har varit behövlig. RSM:s ståndpunkt är att föreläggande med tvång på åtgärder endast ska användas då det är nödvändigt för att uppnå rättelse.

Datum
2021-11-05

Diarienummer
2021-000248

Sida
3 (6)

RÄDDNINGSTJÄNSTEN SKÅNEMITT

RÄDDNINGSTJÄNSTEN SKÅNEMITT

Räddningstjänstens historik avseende tillsynsprocessen

RSM har liksom andra räddningstjänster haft en historik där tillsynsärenden vanligen hanterats med andra verktyg än förelägganden. Så kallade "mjukisprotokoll" och svarskort har använts i stor utsträckning. RSM har det senaste 1,5 året arbetat aktivt för att förbättra rättssäkerheten i ärendehantering och frångå "mjukisprotokoll". Detta arbete syns bland annat genom den processbeskrivning för tillsynsärenden som tagits fram i början på 2021.

RSM bedömer att det fortfarande finns ett utvecklingsbehov inom organisationen i dessa frågor. Tillsynsprocessen behöver förfinas ytterligare och rätt verktyg behövs för att underlätta handläggarnas bedömningar och hanteringar av tillsynsärendena. RSM är medvetna om att dessa förbättringar behövs och arbetar löpande med frågan. Framförallt behöver det bli ännu tydligare för verksamhetsutövare och fastighetsägare vad räddningstjänstens intention med tjänsteanteckningen är och att denna inte utgör några krav på åtgärder. Enskilda formuleringar i tjänsteanteckningarna bedöms viktiga i detta arbetet, samt att tillsynshandläggaren tidigt bedömer om det aktuella brandskyddet kan anses vara skäligt eller ej. Bedöms det som ej skäligt behöver det tydligt framgå genom kommunikation vilka åtgärder som bedöms behövas för att uppnå skälighet.

RSM anser således att organisationen har förbättrat tillsynsprocessen och kommunikationen, men att det fortfarande finns ett visst utvecklingsbehov för att till fullo uppfylla förvaltningslagens intentioner gällande ärendehantering. RSM ingår i en förebyggande samverkansgrupp där i dagsläget åtta andra närliggande kommuner i storlek jämförbara med Höör och Hörby ingår. Flera av de ingående räddningstjänsterna delar RSM:s behov av utveckling inom området och gruppen har därför bland annat för avsikt att gemensamt ta fram hållbara sätt att arbeta med tillsynsärenden på ett rättssäkert vis och samtidigt ha resurser att kunna utföra det antal tillsyner som krävs enligt den nya föreskriften för kommunal tillsyn.

Tidigare vakanser

RSM har under några års tid fram till 2020 haft vakanser på förebyggandesidan, vilket innebar svårigheter att fullfölja räddningstjänstens uppgifter inom förebyggande verksamhet samt att vidareutveckla verksamheten. Den förändring som har skett gällande tillsynsprocessen har därför påbörjats först efter halvårsskiftet under 2020, tidigare har resurser saknats för att kunna utföra sådana förändringar och samtidigt upprätthålla en daglig verksamhet med hantering av tillsyns- och tillståndsärenden, remisser och liknande.

Verksamheten har därefter haft en "tillsynsskuld" under 2020 och 2021, där ett stort antal verksamheter har behövt tillsyn på kort tid. Det har varit resurskrävande för organisationen att ta igen denna tillsynsskuld och samtidigt försöka utveckla verksamheten i rätt riktning avseende rättssäkerheten. Vidare har coronapandemin under samma tidsperiod utgjort ytterligare en faktor som försvårat för verksamheten. För att fortsatt kunna bedriva tillsynsverksamhet i så stor utsträckning som möjligt under pandemin har RSM under denna period ställt om tillsynsverksamheten och arbetat på alternativa sätt, till exempel med delvis digitala tillsyner och tillsyn vid tidpunkter då den aktuella verksamheten haft låg aktivitet och få personer närvarande. Dessa omställningar har påverkat organisationens möjlighet att utveckla andra delar av verksamheten.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN SKÅNEMITT

LSO 3 kap 4 § Rengöring och brandskyddskontroll – Föreläggande och säkerställande av rättelse

MSB har observerat att sju procent av de 820 rapporterade brandskyddskontrollerna som har resulterat i någon form av krav på rättelse hos den enskilde under 2019 och 2020 har lett till föreläggande eller nyttjandeförbud. Vid 25 procent av ärendena som resulterat i krav på rättelse har någon slags uppföljning genomförts för att säkerställa att rättelse uppnåtts.

RSM har i kontakt med de två aktuella sotarentreprenörerna identifierat ett flertal orsaker till den inrapporterade informationen:

- Ungefär 2/3 av de inrapporterade bristerna vid brandskyddskontroll har utgjorts av brister gällande taksäkerheten, vilket inte kan föreläggas genom LSO.
- Vid vissa brandskyddskontroller har föreläggande varit obehövligt då fastighetsägaren direkt åtgärdat bristen.
- Ofta görs uppföljning av brister av mindre allvarlig karaktär vid nästa inbokade tillfälle för sotning. Då registreras inte uppföljningen som ett eget ärende och kan missas vid rapporteringen.
- Vilken metod som används för att sammanställa information till årsuppföljningen påverkar till viss del informationen som lämnas.

Brister i taksäkerhet

Sotarentreprenörerna uppger att majoriteten, uppskattningsvis 2/3, av de brister som har noterats har gällt taksäkerheten och uppstigningsanordningen. Eftersom det konstaterats att dessa brister inte kan föreläggas genom LSO, har sotarna ingen möjlighet att förelägga dessa brister. RSM och sotarentreprenörerna har varit i kontakt med respektive stadsbyggnadskontor i frågan, men inte heller de har möjlighet att förelägga om taksäkerheten i majoriteten av fallen. Bristerna behöver trots detta noteras och kommuniceras för fastighetsägaren, så att fastighetsägaren får möjlighet att åtgärda bristen för att sotaren ska kunna färdigställa brandskyddskontrollen. RSM:s bedömning är således att ett stort antal av de brister som noteras vid brandskyddskontroll är tvungna att noteras, men inte möjliga att förelägga. RSM mottager gärna råd och anvisningar från MSB för hur problematiken kring brister i taksäkerhet bör hanteras framöver.

Föreläggande varit obehövligt

På samma sätt som för kommunens tillsyn enligt LSO 2.2 upplever sotarentreprenörerna att det i många fall är obehövligt att lägga föreläggande. Det beror på att fastighetsägaren väljer att åtgärda bristen direkt efter brandskyddskontrollen och myndighetsutövning därför har varit obehövlig.

Uppföljning sker vid sotningstillfälle

I de fall då de noterade bristerna ansetts vara lindriga, sker uppföljningen inte vid ett specifikt tillfälle utan vid nästkommande rengöringstillfälle. Uppföljningen blir då inte registrerad som en egen post i verksamhetssystemet. Vid inrapportering till årsuppföljningen riskerar uppföljningar som utförts i samband med rengöring att inte bli inrapporterat, eftersom dessa inte "syns". Endast allvarligare brister kontrolleras vid ett särskilt tillfälle efter meddelad tidsfrist. Det är främst dessa uppföljningar som har

RÄDDNINGSTJÄNSTEN SKÅNEMITT

registrerats vid årsuppföljningarna. Det verkliga antalet uppföljningar som genomförts är därför högre än vad som har rapporterats. Båda sotarentreprenörer meddelar att konstaterade brister vid brandskyddskontroll följs upp efteråt.

Metod för sammanställning

Vilken metod som används för sammanställning av informationen till årsuppföljningen har konstaterats påverka vilken data som registreras in. En sotarentreprenör har bytt sammanställningsmetod från 2019 till 2020. 2019 och tidigare har informationen samlats in manuellt, genom att gå igenom de registrerade ärenden från året för hand. Från 2020 har en metod använts där verksamhetssystemet själv sammanställer och presenterar de uppgifter som ska lämnas in till MSB. Den första metoden är enormt tids- och resurskrävande och påverkar därför entreprenörens möjlighet att utföra andra uppgifter. Den andra metoden kan däremot generera vissa felaktigheter, eftersom resultatet blir direkt påverkat av hur ärenden har registrerats. Till exempel kommer inte uppföljningarna med, om dessa har genomförts i samband med sotning.

Generella åtgärdsförslag

RSM har konstaterat att det finns främst två åtgärder som behöver vidtas:

1. Noggrannheten vid registreringen av årsuppföljningen behöver förbättras. Frågornas faktiska innebörd och syfte behöver analyseras för att kunna lämna så korrekta uppgifter som möjligt, även om detta är tidskrävande och kräver mycket manuell hantering av genomförda ärenden.
2. Tillsynsprocessen för hantering av tillsynsärenden enligt LSO 2.2 behöver fortsätta förtydligas enligt tidigare beskrivning, för att uppnå en högre rättssäkerhet.

Ärendets vidare hantering

RSM önskar få ett förtydligande avseende syftet och vidare hantering av detta ärende från MSB. Skrivelsens rubrik gör gällande att ärendet rör en begäran om information avseende kommunens arbete enligt LSO. I brödtexten framgår det samtidigt att MSB baserat på tidigare enkätsvar har utfört en värdering av RSM:s förmåga att uppfylla lagstiftningen (LSO). RSM upplever därför en oklarhet angående ärendets art. Önskas ytterligare underlag för ärendets vidare beredning är MSB välkomna att åter kontakta oss.

Bilaga: Räddningstjänsten Skånemitt, *Tillsynsprocess LSO*, 2021-01-12

Per Björkman
Räddningschef

Jenny Blom
Samordnare olycksförebyggande verksamhet